

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 171. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801507728/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

SELVPORTRÆT

Der er ikke saa faa der undrer sig over hvorfor

jeg vilde delta' i det Ræs,
hvor forhen Aristofanes

havde drevet sine Heste, og hvorved man ikke høster andet end Had og Misundelse – hvis man saar Korn i Satirens Mark, saa

af den yde-rige Jord
Mænd med Sværd og Skjold fremgror.

Men jeg synes det er mere tilfredsstillende at lave noget man bliver skældt ud for end slet ingen Ting at lave. Jeg synes der er større Ære ved at sejle mellem Skær end ved at ligge stille i Havnen. Desuden er det haardt og vanskeligt at holde sine naturlige Tilbøjeligheder nede, og ligesom at give sine Sjælskræfter Fodlænker paa saa de ikke kan komme til Udfoldelse. Og det gør det jo ikke bedre at man er omgivet af Mennesker der hele Tiden klemmer paa for at faa én til at begaa noget som man selv tror vil skaffe én Berømmelse, forlænge Mindet om én og give én en Slags Liv efter Døden. Alt dette motiverer én, og naar man først er kommet i Gang glider man let videre og kan ikke holde op igen.

Men der er mere Vid end Vrede i mine Digte. De reverser ikke Fejl og Laster; de retter paa dem. Dog maa jeg indrømme at der er nogle af dem som har fortjent at blive skældt ud. Jeg er ganske vist aldrig gaaet til Angreb paa nogen, men jeg har været for skrap og kompromisløs mod dem der har provokeret mig.

Jeg indser min Svaghed; jeg er ked af at jeg er saa alt for hidsig. Det at en Filosof forsynder sig imod den rette Væremaade er særlig slemt, fordi han begaar Fejl i det som han vil undervise andre i, og fordi han kludrer med Livet samtidig med at han kalder sig Specialist i Kunsten at leve. Det er ligesom naar en Sproglærer radbrækker Sproget eller naar en Sanger ikke har en ren Tone i Livet.

DET FØRSTE BREV

Lasten udryddes ikke ved at man opfører sig saadan, men, som Digteren siger:

Naar man straffer den,
bider den igen.

Men naar ens Indre brænder af Vrede slapper man Tøjlerne og styrter selv paa Hovedet ud i de Fejl og Laster man lige har bebrejdet andre. Derfor vilde jeg ønske at der kom en ny Udgave af mit Digt bare for at jeg kunde faa fjernet nogle af de Skældsord det er saa propfuldt af. Ganske vist er de aftvunget mig ved Provokation; men alligevel synes jeg de har sat nogle ret slemme Pletter paa mine Digte. Det er nemlig ikke rigtigt naar visse Filosofer tager Vredladdenhed i Forsvar. De kalder den for Modets Slibesten. Efter deres Mening kan man ikke være en ordentlig Taler hvis man ikke har Vreden som Drivkraft, og ikke et ordentligt Mandfolk hvis man ikke kan blive gal i Hovedet. Folk med sundere Tankegang mener at man ikke er et ordentligt Mandfolk hvis man har det med at fare op.

De Fejl jeg her har omtalt er jeg født med. Jeg har tit kæmpet imod dem, men til Dato er det ikke lykkedes mig at slippe af med dem. Det er svært at rive sine indgroede Fejl op med Rode, ligesom det er sværere at faa Bugt med en kronisk Øjenbetændelse end med et Bygkorn.

Hvis jeg har nogen gode Egenskaber, saa maa andre tale om dem. Selvros stinker. Mine Fejl er nemme nok at faa Øje paa. Mine gode Egenskaber kan ogsaa ligne Fejl. Folk der ser mig trække i mit pæne Tøj og gaa i Dameselskab tiere end en Filosof burde gøre det, bebrejder mig at jeg lever for udsvævende. Andre siger at det ikke passer sig for en Mand i min Stilling at have med Skuespillere at gøre. Men det er kun tilsyneladende at jeg foragter Studeringer; i Virkeligheden sætter jeg dem højt. Det er kun tilsyneladende at jeg render efter Forlystelser. I Virkeligheden undgaar jeg dem. Jeg gør Nar af Filosoferne, og alligevel filosoferer jeg selv. Jeg raaber op om Viden-